

UDK - Opće pomoćne oznake

teorija i praksa

Lidija Jurić Vukadin, NSK

Pomoćne oznake

1. OPĆE POMOĆNE OZNAKE

- a) neovisne (Tablice 1c do 1g – jezik, oblik, mjesto, rase/narodi, vrijeme), indikator fasete (npr. "...")
- b) ovisne (Tablice 1i i 1k – gledišta, opće karakteristike)

2. POSEBNE (SPECIJALNE) POMOĆNE OZNAKE

uvijek ovisne, ograničena primjena, ista oznaka u različitim skupinama – različito značenje (*7.03 kod 77*)
javljaju se i u glavnim i u općim pomoćnim tablicama

interkaliranje: unutar glavnog ili posebnog pomoćnog broja

Opće pomoćne oznake

na početku Tablica, Odjeljak 1

numeričke oznake, hijerarhijski raspoređene, simboli
(da bi se razlikovale od glavnih brojeva)

=..., (0...), (1/9), (=...), "...", .00..., -0... (-03..., -05...)

simboli: .../..., ...+..., ...:..., ...::..., [...]

+, / Tablica 1a. Nabrajanje. Proširenje

uporaba:

uz glavne i opće pomoćne oznake

+ Nabrajanje (povezivanje, rastući niz, ne slijede niz, ne krate se)

glavne oznake:

$314+316$

opće pomoćne oznake:

$(497.4+497.5)$

+ , / Tablica 1a. Nabranjanje. Proširenje

/ Proširenje (povezivanje prvog i posljednjeg broja, rastući niz, slijede niz, kraćenje brojeva)

a) glavne oznake: $32/34$ ($32+33+34$)

$159.931/.936$ ($159.931+159.932+\dots+159.936$)

b) opće pomoćne oznake: $(7/8)$, $=1/=8$

c) posebne pomoćne oznake: $7.033/.035$

napomena:

+ više nije u uporabi uz glavne brojeve u NSK

/ izbjegavati

redosljed navođenja: +, /, glavna oznaka

∴, [], ∴∴ Tablica 1b. Odnos. Grupiranje. Fiksiranje redoslijeda

: Odnos

povezuje, ali ograničava, mogućnost inverzije

a) glavne oznake

316:2, 33:32,

b) opće pomoćne oznake

327(73:497.5)

uporaba: “sintagma”, utjecaj, gledište

∴, [], ∴∴: Tablica 1b. Odnos. Grupiranje. Fiksiranje redoslijeda

Grupiranje

pojašnjavanje odnosa

016:[32:050] a ne 016:32:050

[34+364](44) a ne 34+364(44)

Fiksiranje redoslijeda (više nije u uporabi u NSK)

nemogućnost inverzije

575::576.3

=... Tablica 1c. Jezici

izmjene, razlozi izmjenama

oznake za jezik ili jezični oblik dokumenta

obvezna uporaba u NSK:

030=... (ali ne izvorno na hrvatskom jeziku)

22=... (ali ne izvorno na hrvatskom jeziku)

0/9(038)=... (ali ne na hrvatskom jeziku)

821-1/-9=... (prijevodi lijepo književnosti)

0/9(031)=...(ali ne izvorno na hrvatskom jeziku)

651.7(0...)=...(ali ne na hrvatskom jeziku)

811.163.42(075.4)=...

=... Tablica 1c. Jezici

redosljed navođenja (u NSK):

kod 0/9(038)=... redosljed navođenja prema redosljedu jezika u dokumentu

54(038)=112.2=111

kod 821-1/-9=... redosljed prema rastućem nizu

821.163.42-1=111=163.42

posredni prijevod 821-1/-9=...=03.1/.9 (u NSK)

821.112.5-31=163.42=03.111

kod 811...(038)=... redosljed navođenja prema redosljedu jezika u dokumentu

811.163.42(038)=112.2=111

napomena:

više od tri jezika: ...=00

=... Tablica 1c. Jezici

redosljed navođenja:

uobičajeno: iza glavnog broja, na kraju

po potrebi: na bilo kojem mjestu

po potrebi: odvajanje dvotočkom

=...(0...)0/9

0/9(0...)=...

(0...)=...:0/9 (: završetak pomoćne oznake i početak glavne)

=... Tablica 1c. Jezici

posebne pomoćne oznake:

=... '01 Staro razdoblje

=111'01 *Staroengleski*

=... '02 Klasično razdoblje

=124'02 *Klasični latinski*

=... '04 Srednje razdoblje

=14'04 *Bizantski grčki*

=... '06 Suvremeno razdoblje

=14'06 *Novogrčki*

=... '08 Obnovljeni jezici

=... '282 Narječja / dijalekti

=163.42'282 *Narječja hrvatskog jezika*

=... Tablica 1c. Jezici

opće pomoćne oznake:

=1/=8 Prirodni jezici

=9 Umjetni jezici

a) međuljudska komunikacija

b) programski jezici

najčešća uporaba:

811...

821...

(=...)

(0...)Tablica 1d. Oblik

uporaba: za oblik dokumenta, ne i za književni oblik

→ 82-1/-9

uporaba: kroz cijele Tablice

redoslijed navođenja:

uobičajeno: iza glavne oznake, na kraju

po potrebi: na bilo kojem mjestu

0/9(0...)

62(038)

(0...)0/9

(038)62

posebne (0.0...) i opće pomoćne oznake (01/09)

nenavedeni oblici dokumenta: (0:...)

929(0:82-31)

(0...) Tablica 1d. Oblik

mogućnost kombiniranja s drugim općim pomoćnim oznakama

(0...)”...”

51(05)”540.3”

(0...)=...

57(05)=111

“unutarnja” forma

(091) ili (094)

“vanjska” forma

(031)

uvijek “unutarnja” prije “vanjske”

(091)(031)

(0...) Tablica 1d. Oblik

uporaba: (posebne oznake)

veličina, boja, materijal, ilustracije, uvez, tehnika umnažanja, opsežnost, namjena, razina prikaza

(0...) uz (01/09) opće pomoćne ili samostalno

(0.038) npr. *(031.038) Enciklopedija u više svezaka*

(0.045) npr. *(02.045) Pretisak knjige*

(0.053.2) npr. *(02.053.2) Knjiga za djecu*

(0.055.2) npr. *(051.055.2) Časopis za žene*

(0.072) npr. *(095.4.072) Komentar zakona*

(0.026.6) npr. *(076.1.026.6) Zbirka zadataka na slobodnim listovima*

(0...) Tablica 1d. Oblik

uporaba: (opće pomoćne oznake)

(01) npr. (01.033) *Bibliografija pisana pisaćim strojem*

(02) npr. (02.046.4) *Skraćeno izdanje knjige*

(03) npr. (036.027.5) *Džepni vodič*

(04) npr. (042.5.027.8) *Neautorizirani govor*

(05) npr. (054.035.23) *Novine na mikrofišu*

(06) npr. (061.067.6) *Interne vladine publikacije*

(07) npr. (076.1.035.3) *Fotokopija zbirke zadataka*

(08) npr. (084.121.022.5) *Ilustrirani višebojni dokumenti*

(09) npr. (094.2.072) *Komentar međunarodnog sporazuma*

(1/9) Tablica 1e. Mjesto

uporaba:

za zemljopisno određenje pojma izraženog glavnim brojem:

- a) **pomoćne oznake** - (1-0/-9) krajevi, granice, neistražena područja, strane svijeta, smjer, političke i upravne jedinice, ovisna područja, grupacije država i
- b) **opće oznake** - (1/9) fizičkogeografsko označivanje, države

kombinacija pomoćnih i općih oznaka

uporaba: najčešće uz: 3, 7, 9

(1/9) Tablica 1e. Mjesto

česte izmjene, razlozi, problemi
posebne pomoćne oznake:

(1-0/-9) u kombinaciji sa (2/9) ili sa (1)

(1-04) npr. (497.5-04) *Granice Hrvatske*

(1-08) npr. (811.3-08) *Neistražena područja
Amazone*

(1-17) npr. (262.3-17) *Sjeverni Jadran*

(1-2/-4) u kombinaciji sa (3/9)

(1-21) npr. (497.5-21) *Hrvatski gradovi*

(1-35) npr. (497.5-35) *Hrvatske županije*

(1/9) Tablica 1e. Mjesto

(1-4) Države. Konfederacije

(1-43) npr. (494-43) *Švicarski kantoni*

(1-46) npr. (73-46) ili (798+799) *Aljaska i Havaji*

(1-5) Ovisna, djelomično ovisna područja

(1-52) npr. (677-52) *Somalija kao kolonija*

(1-53) npr. (512.317-53) *Hong Kong kao
koncesija*

(1-6) Države, grupacije država s različitih gledišta

(1-65) npr. (494-652) *Neutralna Švicarska*

(1-67) npr. (4-67EU)

(1-69) npr. (497.5-69) (u NSK)

(1/9) Tablica 1e. Mjesto

(1-7) Područja privatne ili kolektivne djelatnosti
(1-773) npr. (6-773) *Afričke zemlje u razvoju*

(1-8) Smještaj. Odredište. Prolazno odredište
(1-89) npr. (436-89) *Austrija u ranijem povijesnom statusu, Austro-Ugarska*

(1-9) Regionalizacija prema posebnim gledištima
(1-92) npr. (73-92) *Prirodne regije SAD*

(1/9) Tablica 1e. Mjesto

opće pomoćne oznake:

(2) Fizičkogeografsko označivanje

zemaljska i biološka područja (ekosfera, atmosfera, hidrosfera, reljef, klimatske zone, fizička područja i sl.)

(3) Mjesta, države (antika, srednji vijek)

(4/9) Mjesta, države (novi vijek, suvremeni svijet)

(=...) Tablica 1f. Rase. Narodi

tvorba:

a) oznake iz Tablice 1c unutar zagrade (=...)

(=163.42)

b) oznake iz Tablice 1e uz oznake iz Tablice 1c unutar zagrade

(497.5=163.41)

c) (=081) Primitivne rase i narodi

d) (=1.2/.9)

(=1.210.7) *Otočani*

(=1.37) *Rimljani*

(=1.73) *Stanovnici SAD*

(=...) Tablica 1f. Rase. Narodi

uporaba: najčešće uz 314, 316, 39, 572

redoslijed navođenja:

uobičajeno: iza glavnog broja, na kraju

po potrebi: na bilo kojem mjestu

0/9(=...)

572(=081)

(=...)0/9

(=081)572

“...” Tablica 1g. Vrijeme

uporaba:

“0/2” datumi i rasponi vremena

“3” konvencionalna podjela vremena

“4” trajanje i razdoblja

“5” periodičnost

“6” geološka i arheološka podjela vremena

“7” fenomenologija vremena

napomena: točka, za odvajanje vremenskih elemenata, može biti i iza druge, ali i iza četvrte znamenke

“2007.06.26.11.15.20” (od većeg k manjem)

redoslijed navođenja:

uobičajeno: iza glavnog broja, na kraju

po potrebi: na bilo kojem mjestu

“...” Tablica 1g. Vrijeme

simboli (osim “...”) i + i – (prije i poslije Krista), samo kad se pojavljuju obje vrste datuma

godine 4 znamenke

“2000”

desetljeća 3 znamenke

“199”

stoljeća 2 znamenke

“20”

tisućljeća 1 znamenka

“0”

“...” Tablica 1g. Vrijeme

(obvezna) uporaba:

7, 902/904, 94

osnova za označavanje vremena – kršćanski kalendar

samo arapski brojevi

neodređenost jednog od graničnih datuma “.../19”

česta uporaba /, ali i (091)

* ..., A/Ž Tablica 1h. Ne-UDK oznake

*

brojevi i/ili kodovi izvan sustava UDK, odvajanje od UDK brojeva

(492* ...) Nizozemska, četveroznamenkasti PTT kod

546.42.027*90 Stroncij, atomska masa broja izotopa

796.83*Kg51 Boks, maksimalan broj kg, muha kategorija

77.068.2*mm35 Širina filmske trake

A/Ž

abecedno proširenje imena, akronimi, kratice

* ..., A/Ž Tablica 1h. Ne-UDK oznake

napomena:

pisanje vlastitih imena prema jedinstvenim odrednicama (E. Verona: Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga)

pisanje zemljopisnih naziva izvorno (u NSK)

pisanje A/Ž s razmakom uz UDK broj (u NSK)

pisanje A/Ž u Tablici 1e. Mjesto uvijek unutar zagrade
mogućnost kraćenja imena/naziva (u NSK, potreba normiranja)

uporaba: najčešće uz: (1/9), 7, 82, 929

.00... Tablica 1i. Gledište

gledišta: pojam
 teorija
 funkcija
 aktivnost
 proces

redosljed navođenja: zavisne oznake (uvijek dodatak, sufiks glavnom broju, **ne** mogu se navoditi **samostalno** ili **na početku**)

uporaba: rijetko (u NSK se više ne upotrebljava)

umjesto .00... korištenje :

-0...Tablica 1k. Opće karakteristike

-03 Opće pomoćne oznake za materijale

uporaba:

najčešće uz 66 i 67 (izrada i obrada materijala), ali i uz 69, 7 i 903/904

redosljed navođenja: zavisne oznake (uvijek dodatak, sufiks glavnom broju, **ne** mogu se navoditi **samostalno ili na početku**)

uporaba ' (apostrof) za složene materijale

-036.674 (poliesterske smole)

i -037.52 (staklena vlakna) →

-036.674'752 (' zamjenjuje -03)

-0... Tablica 1k. Opće karakteristike

-05 Opće pomoćne oznake za osobe i osobne karakteristike

uporaba: kroz cijele Tablice

mogućnost kombiniranja s drugim -05... ili drugim pomoćnim oznakama

-053.2-056.49

-055.2-057.19

važno: normiranje redoslijeda

“aktivnost” ili “pasivnost” (subjekt ili objekt)

75.041.5-051-055.2

75.041.5-052-055.2

-0...Tablica 1k. Opće karakteristike

napomena:

ako u Tablicama kao glavni broj postoji broj za osobu, ne koristi se -051 ili -052, već se na glavni broj izravno dodaje -053/-058

070.4-057.13

redosljed navođenja: zavisne oznake (uvijek dodatak, sufiks glavnom broju, **ne** mogu se navoditi **samostalno** ili na početku)

Zaključak

uporaba vrsta i količina oznaka iz Općih pomoćnih tablica ovisi o vrstama klasificiranih dokumenata i/ili vrstama knjižnica

redosljed navođenja prema potrebama, bez obvezujućih pravila (osim kod ovisnih oznaka)

stvaranja **normativne datoteke** ili bilježenje “**načelnih rješenja**”

u istom vremenskom razdoblju **ne koristiti različite standarde**